

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Fotografie Zbyňka Grossmanna

BŘEZEN 1975

Jiří Sumara

Snění

*Při Schumannovu Snění sním o Tobě.
Sním o Tobě, když déšť se lije.
Když svoji tlapu nebe večerní
mi na hrud' položí a se mnou ticho pije.*

*Ve chvílích tápání a nejistot
ptám se Tě, co Ty tomu říkáš,
když mě život stiskne jak pár malých bot
a u srdce mě píchá.*

*O Tobě sním při jarním probuzení,
když červánky pozlatí mraků lem,
Když radost přichází a její zastavení
je pohlazení, dřív než odejdem.*

*O Tobě snít už nikdy nepřestanu.
Sním o Tobě, když déšť se lije.
Když svoji tlapu nebe večerní
mi na hrud' položí a se mnou ticho pije.*

Při Schumannovu Snění sním o Tobě.

Nová svoboda 17. 8. 1974

Z MĚSTSKÉHO NÁRODNÍHO VÝBORU

Jednotný plán kulturně výchovné činnosti města Hranic na rok 1975

Kulturní práce letošního roku bude probíhat ve znamení významných výročí, která se hluboko zapsala do dějin našich národů. Již oslavy 30. výročí Slovenského národního povstání v minulém roce přispěly k rozvinutí kulturně politické činnosti. Základní kulturně výchovné cíle v roce 1975 se zaměří především na

oslavy 27. výročí Vítězného února,
oslavy 30. výročí vyhlášení Košického vládního programu,
oslavy 1. máje,
oslavy 30. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou,
na Československou spartakiádu 1975,
na oslavy 58. výročí VRSR a na Měsíc čs.-sovětského přátelství.

Zmíněné oslavy využijeme k prohloubení idejí socialistického vlastenectví a proletářského internacionálního, k oživení revolučních a bojových tradic, k upevnění přátelství se Sovětským svazem a ostatními socialistickými zeměmi, k posílení hrdosti nad úspěchy, kterých jsme pod vedením KSČ za uplynulých třicet let dosáhli. Oslavy spojíme s podporou pracovní a kulturní iniciativy občanů, s podporou závazkového hnutí a hnutí brigád socialistické práce.

Zkvalitníme úlohu národního výboru ve smyslu usnesení vlády ČSR č. 57/1973 o rozvoji kulturně výchovné činnosti.

K naplnění usnesení červencového pléna ÚV KSČ z roku 1973 budeme nadále vytvářet podmínky pro všestranné uplatnění mládeže ve veřejném životě i v pracovním procesu.

Soustředěnou pozornost budeme věnovat obsahu a naplnění občanských obřadů.

Nadále budeme usilovat o vyšší ideovou a politickou úroveň mimoškolního vzdělávání a zájmové umělecké činnosti.

V souvislosti s významnými výročími bude rozvinuta masová politická práce, národná agitace, osobní agitace a ideová výzdoba. Zvlášť 30. výročí osvobození bude mimořádně významnou příležitostí k rozvinutí fotografické dokumentace rozvoje města. K zajištění úkolů v roce 1975 budou provedeny tyto akce: hovory s mládeží ve školách a v závodech, veřejné schůze KSČ, Národní fronty a MěstNV ke zhodnocení plnění volebního programu NF a plnění celoměstského závazku, socialistická soutěž a závazková kampaň k 30. výročí osvobození, jarní úklid, příprava a výzdoba veřejných prostranství a budov k slavným májovým dnům, vybudování Aleje cti, zabudování pěti panelů k 30. výročí osvobození, vybudování síní tradic v závodech a koutků revolučních tradic ve školách, uspořádání výstavy 30 let úspěchů hranických podniků a závodů na náměstí Kl. Gottwalda.

Na kulturně výchovné činnosti v Hranicích se podílí Jednotný klub pracujících, městská kina, městská knihovna, Muzeum Moravské brány, společenské organizace sdružené v Národní frontě, školy, Městský dům pionýrů a mládeže a vojenské útvarů. Všechny tyto instituce a organizace pracují podle vlastních plánů kulturní práce, jež vycházejí z úkolů jednotného plánu kulturně výchovné činnosti města Hranic.

Součástí jednotného plánu kulturně výchovné činnosti města Hranic pro rok 1975 se stal i jednotný plán kulturně výchovné činnosti obce Velká, která byla od 1. ledna 1975 připojena k Hranicím. Tento plán schválil ještě MNV ve Velké a jsou v něm zahrnuty kulturně politické cíle v souladu se stanovenými úkoly na rok 1975 se zaměřením na 30. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou. Na kulturně výchovné činnosti se ve Velké podílí Osvětová beseda, TJ Sokol, místní lidová

knihovna, organizace SSM ve Velké a v Lhotce, ČSPO, ČSZ, ČČK, ZDŠ, mateřská škola, SRPŠ, pionýrská organizace Velička, myslivecké sdružení, organizace SČSP, místní dohlížecí výbor LSD Jednota a JZD Střítež nad Ludmírou.

Vysokou aktivitou a rozvojem iniciativy ve všech podnicích a závodech, politických, společenských, mládežnických i sportovních organizacích dosáhneme vysoké politické angažovanosti, zainteresovanosti a účasti všech občanů na připravovaných akcích a tím nejlépe vyjádříme aktivní podporu politice KSČ a vládě ČSSR.

Jiřina Kameníčková,
vedoucí odboru školství a kultury
MěstNV v Hranicích.

TECHNICKÉ SLUŽBY K ZLEPŠENÍ VZHLEDU MĚSTA

Technické služby města Hranic rozvíjejí svou činnost v souladu se závěry XIV. sjezdu KSČ a přispívají k plnění úkolů volebního programu Národní fronty ve městě. Pracovníci podniku mají podíl nejen na zlepšení vzhledu a životního prostředí města, ale poskytují také pomoc národním výborům některých obcí v okolí. Technické služby spolupracují rovněž s občanskými výbory v Hranicích, hlavně při provádění úklidu města a při uskutečňování některých staveb v akci Z. Velmi dobrou spolupráci vykazují také s organizacemi, podniky, školami a vojenskými útvary.

V uplynulém roce 1974 rozšířili pracovníci Technických služeb činnost na různých úsecích. Značné úkoly měli na úseku údržby komunikací. Do údržby podniku převedli 420 kanalizačních vpustí dešťových vod, provedli rozsáhlou přípravu při úpravě bezprašného povrchu vozovek v řadě ulic a zejména upravovali obrubníky na náměstí K. Gottwalda a v přilehlých ulicích před asfaltováním vozovek. Při těchto pracích pomohli také vojáci, studenti střední lesnické školy a pracovníci okresní správy silnic.

Rozsáhlé práce byly rovněž provedeny při rekonstrukci a opravách veřejného osvětlení, hlavně v okrajových částech města, kde je instalováno výbojkové osvětlení. Ve městě je nyní 1.890 světelných bodů veřejného osvětlení. Škoda jen, že stále neodpovědné osoby toto veřejné osvětlení, jež má sloužit všem, ničí.

Náročné úkoly plnili pracovníci Technických služeb při péči o veřejnou zeleň. Přibyly parkové prostory v sídlišti Hromůvka a pod nemocnicí, takže nyní pracovníci Technických služeb se starají o 42 hektarů zelených ploch ve městě. V průběhu roku, zejména jako odpověď na výzvu vlády ČSSR a ústředního výboru Národní fronty k rozšíření a ochraně zeleně bylo vysázeno 1.628 kusů okrasných dřevin v hodnotě téměř dvaceti tisíc Kčs a obnoveno 2,7 hektaru trávníku. Při plnění volebního programu ve spolupráci s občanským výborem č. 8 bylo zřízeno dětské hřiště v sídlišti Hranické cementárny, ve spolupráci s občanským výborem č. 4 vysázeny dřeviny v sídlišti Jaslo, dohromady v hodnotě 40 tisíc Kčs. Při údržbě zeleně a ve dvou zahradnictvích pracují tři kolektivy usilující o získání titulu brigády socialistické práce. V jejich čele jsou Vl. Králík, Ed. Kozák a Ant. Bureš.

K 30. výročí osvobození vlastní Sovětskou armádou přijali pracovníci Technických služeb města Hranic obsáhlý závazek na rok 1975 k zlepšení vzhledu města. Ve smyslu výzvy vlády ČSSR a ÚV Národní fronty k rozšíření a ochraně zeleně vysázejí 1.100 kusů vzrostlých okrasných dřevin a pět tisíc kusů růžových keřů, na zelené pásy, v parku Zd. Nejedlého a v sídlištních umístí celkem čtyřicet tisíc letních květin. Pracovníci zahradnictví TS vypěstují navíc desíť tisíc letních květin pro potřeby občanských výborů ve městě.

Nově upraví pracovníci Technických služeb parčík na rohu Alšovy a Fierlingerovy ulice u nové prodejny potravin. Zřídí zde odpočinkový kout s lavičkami a písčoviště pro děti. U zámku bude instalována tabule nejlepších pracovníků hraničských podniků a závodů a pracovníci Technických služeb provedou sadovou úpravu jejího okolí.

K splnění všech rozsáhlých úkolů získali pracovníci Technických služeb města Hranic dobrovolné pomocníky pro konkrétní akce v pionýrech, žácích ZDŠ, studentech středních škol a v občanských výborech.

LN

RUDÁ STANDARTA HRANICKÉ DOMOVNÍ SPRÁVĚ

Domovní správa v Hranicích dosáhla v uplynulém roce 1974 příznivých výsledků činnosti. Ke konci roku spravovala v 248 domech celkem 1.783 bytů a 112 nebytových jednotek. Velmi dobrých výsledků bylo dosaženo při zajišťování oprav bytového fondu. Plánované opravy v hodnotě 5,1 miliónu Kčs byly provedeny už k začátku listopadu 1974, do konce roku byl plán oprav překročen o 1,4 miliónu Kčs, tj. byl splněn na 127,7 procenta. Největší podíl na tomto výsledku mají pracovníci OSP Hranice, kteří provedli opravy a údržbu bytového fondu v hodnotě 3,5 miliónu Kčs. Byla mezi nimi zejména oprava domu čp. 410 v Jiráskově ulici a domu č. 5 s lékárnou na Gottwaldově náměstí. Výrazným podílem přispěla vlastní údržbářská četa domovní správy, která uskutečnila práce v hodnotě 1.686.000 Kčs. Převážná část oprav se týkala vnitřní záchovné údržby a modernizace bytů.

K dosažení příznivých výsledků přispěla komplexní socialistická racionalizace. Prvořadým úkolem, který organizace zajišťovala vlastními prostředky a lidmi, bylo přebudování dvou vozidel RÖBUR na pojízdné opravárenské dílny. Splnění tohoto úkolu umožnilo v podstatné míře překročit plán oprav vlastní údržbářské čety o 86 tisíc Kčs. Využívání pojízdných opravárenských dílen umožňuje urychlit a zkvalitnit provádění oprav a usnadňuje organizátorskou a řídicí práci.

Rovněž hospodářské výsledky jsou příznivé. K dobrým výkonům přispělo zvyšování kvalifikace a vzdělání pracovníků. Mezi zaměstnanci přibývá mladých lidí s dobrým poměrem k práci, pozornost je věnována výchově vlastních pracovníků. Zvýšil se vliv stranické skupiny KSČ, do jejíž řad byli získáni právě mladí pracovníci. Rovněž socialistická soutěž je široce rozvinuta, závazek k 30. výročí SNP a k 25. výročí vzniku odvětví místního hospodářství v hodnotě přes 156 tisíc Kčs byl vysoko překročen. Vedení domovní správy klade také velký důraz na masovou politickou práci s uživateli bytů.

Podíl na dobrých výsledcích roku 1974 má dobrá řídicí a organizátorská práce vedení domovní správy a účinná spolupráce se stranickou skupinou KSČ a ZV ROH. V neposlední řadě nutno také vyzvednout všestrannou podporu MěstNV v Hranicích. Právem hraničská domovní správa získala v okresní socialistické soutěži bytových podniků za výsledky roku 1974 opět Rudou standartu rady ÖNV a Okresní odborové rady.

LN

PŘED TRICETI LETY V HRANICÍCH...

II.

V březnu 1945 probíhala sovětsko-německá fronta v podobě velkého oblouku, který se na řece Odře přibližoval na vzdálenost asi 60 kilometrů před Berlín a postupně podle Odry ustupoval na jihovýchod až do ostravského prostoru a mapoval se na Karpaty. Německé síly v prostoru Ratiboře a Ostravy bránily sovětským vojskům ve vstupu do českomoravské oblasti a stále ohrožovaly z boku Sovětskou armádu, chystající se k rozhodnému útoku na Berlín. Za této situace měla vojska 4. ukrajinského frontu za úkol nejen co nejrychleji vyrvat nacistům Ostravu pokud možno co nejméně poškozenou, ale vyrovnat i uvedený frontový oblouk. Období druhé poloviny února a počátek března 1945 využila Sovětská armáda k přípravám na novou útočnou operaci. Po doplnění početních stavů útvarů a bojové techniky měl 4. ukrajinský front k zahájení ostravské operace k dispozici 240 tisíc mužů, 2.900 děl a minometů, 184 tanků a samohybných děl a 410 letounů. Součástí 4. ukrajinského frontu byla i 1. čs. samostatná tanková brigáda a 1. čs. smíšená letecká divize. Nacisté soustředili v ostravském prostoru hlavní síly německé 1. tankové armády, které velel gen. Gottbard Heinrich a od 23. března 1945 gen. Walther Nehring. Armáda patřila do skupiny armád Střed (Mitte) maršála Ferdinanda Schörnera. K dispozici tu bylo původně v 11 divizích na 155 tisíc mužů (mezi nimi byli i Maďaři), 1.500 děl a minometů, sto tanků a asi 120 letadel. Disciplínu mezi vojáky udržovalo německé vedení přísnými tresty, pokus o zběhnutí byl trestán zastřelením na místě.

Začátek ostravské operace určilo sovětské velení na 10. březen. Již o týden dříve došlo k tuhým bojům u Liptovský Mikuláš. 10. března 1945 zahájila vojska 4. ukrajinského frontu útok ve směru na Ostravu. Pro tuhou německou obranu postavila za týden urputných bojů o 6 až 12 kilometrů do hloubky německých postavení. 15. března nastoupila vojska 1. ukrajinského frontu maršála I. S. Koněva k útoku ve směru na Ratiboř. Proto také vojska 4. ukrajinského frontu zaměřila svůj hlavní úder ve směru na město Žory a Opavu. V době od 18. do 23. března sovětská vojska přeskupovala síly a připravovala se na nové úkoly.

Druhé období ostravské operace bylo zahájeno 24. března útokem na město Žory. 25. března nastoupil místo gen. armády I. J. Petrova do čela 4. ukrajinského frontu generál armády A. J. Jeremenko a jako náčelník štábu generálplukovník L. M. Sandalov. Do konce března pak útočila sovětská vojska na německá postavení v blízkosti našich hranic severně od Bohumína a Ostravy ve směru na Hlučín a Opavu. Na Slovensku bojovala sovětská vojska koncem března na Oravě a útočila ve směru na Ružomberok.

Za této situace se v březnu objevovala výzvědná letadla až nad Hranicemi. Zvláště navečer padákovými raketami pronikavě osvětlovala krajinu. 11. dubna ani nebyl vyhlášen poplach, když ve 13.15 hodin se objevila dvě letadla, z nichž devět bomb střední velikosti dopadlo do prostoru u bývalého soudu (nyní II. ZDŠ) od Šrototova náměstí po nynější Jeremenkovo náměstí. K tomuto útoku nedošlo náhodou. Už v roce 1944 se Hranice a lázně Teplice nad Bečvou údajně měly stát sídlem hlavního velitelství německé východní fronty. V prvním poschodí soudní budovy byly připraveny místnosti pro kanceláře a telefonní ústřednu. Pro spojení s dalšími budovami v Hranicích a v Teplicích nad Bečvou byly už od soudu vedeny přímé kabelové linky. Nakonec však německé velení z neznámých důvodů ustoupilo od tohoto záměru. Když se blížila fronta k Moravě, usadilo se v budově soudu vojenské velitelství, snad 1. tankové armády, vojáci však opustili kanceláře dva dny před uvedeným májtem. Přesto si nálet vyžádal tři oběti na lidských životech, dalších dvanáct osob bylo raněno a několik budov poškozeno.

O vážnosti situace svědčila tehdy výzva tzv. vlády protektorátu Čechy a Morava ze dne 3. března 1945, jež byla zveřejněna i v našem městě. Výzva obsahovala pros-

by i hrozby. Protektorátní činitelé se v ní snažili varovat obyvatelstvo před spojením s emigranty, připomínali, že říše je rozhodnuta bránit tvrdě vojensky české země. Ujišťovali, že nacisté nehodlají zavést u nás brannou povinnost, ale že je nutno v době, kdy naše země se staly vojenským zázemím, počítati s nejpřísnějšími předpisy válečného práva v případě, že by došlo k sebemenšímu podporování nepřítelů. V závěru uváděli, že to vše vysvětlují občanům, abychoť se dočkali nového rozkvetu svých zemí. Zatímco všechny tehdejší úřední vyhlášky byly publikovány německy a česky, byla tato výzva vyhlášena jen česky!

O tom, že české obyvatelstvo nedbalo na podobné výzvy, svědčí odbojová činnost na Hranicku, jež se stupňuje právě v této době. Na východní Moravě působila od roku 1944 I. partyzánská brigáda Jana Žižky z Trocnova. Její činnost byla sice na podzim 1944 poněkud oslabena nacistickými odvetnými údery, ale počátkem roku 1945 opět počet bojových akcí vzrůstá. Brigáda si vytvořila široké zázemí, napojily se na ni četné místní odbojové skupiny a partyzánské jednotky. Koncem ledna byla I. partyzánská brigáda Jana Žižky nejsilnější a nejaktivnější partyzánskou jednotkou v českých zemích. Tento vzrůst sil si vynutil novou organizaci brigády, jež se rozčlenila ve čtyři prapory. Prapory se skládaly z jednotlivých skupin, samostatně operujících. 1. prapor působil v prostoru Vsetína, Velkých Karlovic, Valašských Klobouk, 2. prapor operoval v prostoru Gottwaldova, Holešova, Bystřice pod Host., Přerova, Hranic a Valašského Meziříčí a jeho velitelem byl I. Štěpanov. 3. prapor působil v prostoru Napajedel a Uherského Hradiště, 4. prapor měl svůj prostor v okolí Kroměříže a Vyskova.

Koncem roku 1944 navázaly s I. partyzánskou brigádou Jana Žižky spolupráci také odbojové skupiny na Hranicku. Oblast Záhoří, vedená Antonínem Švehlou z Horních Nětčic spolupracovala s partyzánskou skupinou kpt. Petra Moskalenka. Úderná skupina z Opatovic za vedení Josefa Tomečka zahájila styk s prpor. Timofejem Makejevem.

Zvláště opatovická skupina byla aktivní. Její členové měli za úkol obstarat munici z německého polního skladu v lese u Valšovic. Už 9. prosince 1944 při přepadu německého vojáka ukořistili pistoli s náboji a granát. V březnu opatovická skupina přiměla čtyři Maďary k dezerci a zmocnila se čtyř pušek. Maďarská jednotka byla pak z Opatovic odvelena a nahrazena německou jednotkou. Josef Tomeček prováděl propagační činnost mezi českým obyvatelstvem i německými vojáky pomocí českých a německých letáků, vydaných organizací „Pro vlast“ na Vsetínsku, jež mu v počtu 200 — 500 kusů dodával npor. T. Makejev. Letáky byly rozšiřovány v Lipníku nad Beč., Přerově, v Hranicích. Pro sovětské partyzány byly dodávány rovněž zprávy vojenského rázu. Zvláště hraničtí odbojoví pracovníci zhotovili plány měst Přerova, Lipníka nad Bečvou, Hranic a Bystřice pod Host. se zakreslenými vojenskými objekty a německým opevněním. Plány byly dodány npor. T. Makejevovi, později kpt. P. Moskalenkovi.

Podobné úderné skupiny jako v Opatovicích se utvořily v Horních a Dolních Nětčicích, v Drahotuších a v Lešné-Lhotce. Drahotušská skupina pod vedením Bohuslava Severy přepadla 21 Maďarů, ukořistila dva kulometry, dvě automatické pistole, 18 pušek a 25 granátů. Podobných případů, kterými byly německé oddíly na Hranicku udržovány ve stále nejistotě, se uskutečnilo více.

Střediskem komunistického odbojového hnutí v Hranicích se stal hasičský sbor, udržovaný jako organizovaná jednotka stále v pohotovosti. Hasičská zbrojnice byla také místem schůzek ilegálních pracovníků. Koncem března bylo navázáno spojení mezi hraničtími odbojovými skupinami a připravován revoluční národní výbor. Prostřednictvím komunistického hnutí se do odboje zapojila řada pracovníků ilegálních národních výborů v okolních obcích.

Vše se připravovalo na osvobození. V měsíci dubnu se odpor proti fašismu ještě dále stupňoval.

L. Novotný.

Z MĚSTSKÉ KNIHOVNY V HRANICÍCH

Městská knihovna v Hranicích zaznamenala v minulém roce 1974 opět značný vzestup zájmu čtenářů o dobrou knihu. Počet čtenářů se zvýšil o více než desetinu a činí už 2.011 osob, to jest asi 15 procent obyvatel. Čtenáři si vypůjčili 93.270 svazků knih, to je o šest a půl tisíce více než v roce 1973. Znamená to zatím nejvyšší počet vypůjček v historii hraničské knihovny. Potěšitelné je, že se stále zvyšuje zájem čtenářů o naučnou a politickou literaturu a že značný vzestup zaznamenaly vypůjčky dětské literatury. Mladí čtenáři v počtu 784 přečetli asi třetinu celkového počtu vypůjčených knih. Jsou to příznivé výsledky, které svědčí o systematické a obětavé práci všech pracovníků městské knihovny v Hranicích.

Knihní fond knihovny se v uplynulém roce opět rozšířil. Přibylo 2.655 knih v hodnotě přes 57 tisíc Kčs. Také mezi novými knihami má převahu naučná literatura. Pracovníci knihovny vyvíjejí rovněž širokou osvětovou činnost. K zvýšení zájmu o dobrou četbu uspořádaly 105 besed, převážně pro mladé čtenáře v dětském oddělení knihovny, ve školách a ve školních družinách. Propagaci dobré knihy sloužilo také 15 knižních výstavek. Pracovníci knihovny se rovněž systematicky starají o knihovny v okolí, uskutečnily třicet metodických návštěv. V soutěži „Budujme vzornou lidovou knihovnu“ získala pobočka v Opatovicích titul „vzorná knihovna“.

V letošním roce městská knihovna v Hranicích uskutečnila besedy s dlouholetými čtenáři knihovny, besedy pro děti a mládež o české, slovenské a sovětské literatuře s námětem druhé světové války a osvobození, besedy v rámci zabezpečování jednotného systému branné výchovy obyvatelstva, literární hudební večery české poezie, výstavy aj. Rovněž bude zpracován výběr veršů pro veřejná vystoupení. Pravidelná spolupráce bude navázána se základními devítiletými školami, s organizacemi SSM odborného učiliště Sigma a gymnasia a s klubem důchodců. Pracovníci knihovny také prohloubí bibliograficko-informační službu a meziknihovní vypůjčnou službu pro zvýšení podílu na politickém a odborném vzdělávání občanů.

LN

HRANICE V LITERATURE

V nakladatelství ORBIS vyšla monumentální obsáhlá publikace **Československá historická města**. Jejimi autory jsou doc. ing. arch. Oldřich Dostál, ing. arch. dr. Jiří Hruža, dr. Dobroslav Líbal, ing. arch. Svatopluk Voděra a ing. arch. Tibor Zalčík. Dílo má dvě části: první část líčí vývoj historických měst na území Československa v celkovém přehledu, druhá část je souborem monografií vybraných, zvláště významných československých historických měst a městeček. Pro nás je zvláště potěšitelné, že mezi těmito vybranými 153 českými, moravskými a slovenskými městy jež jsou uvedeny monograficky, najdeme i HRANICE. V publikaci je podán stručný přehled vývoje města a jsou uvedeny hlavní památky. Výklad je doplněn reprodukcí půdorysného schématu historického jádra města podle katastrální mapy z roku 1830 a snímkem hraničského zámku s částí městského opevnění. Škoda jen, že ve stati se objevuje mylný údaj o tzv. Solárně, jež je nesprávně označena zřejmě pod vlivem starší vlastivědné literatury jako původní hraničský farní kostel sv. Šebestiána. Správně by mělo být uvedeno, že jde o původní bratrský sbor, změněný v době třicetileté války v katolický kostelík sv. Šebestiána a za Josefa II. koncem 18. století upravený na skladiště soli.

Z měst přerovského okresu je v této monografické části připomenut ještě jen Tovačov.

V nakladatelství Svoboda v Praze vyšel jako prémie pro odběratele Členské knižnice za rok 1974 obsáhlý **výbor z povídek Jaroslava Haška pod názvem IDYLKY Z PEKLA**. Kniha je vtipně doplněna velkým množstvím soudobých inzerátů z doby počátku tohoto století, otiskovaných tehdy v denním tisku, v časopisech a kalendářích, nad nimiž se dnes s úsměvem pozastavíme.

Pro nás je zajímavé, že na vnitřní straně přebalu knihy najdeme rozsáhlý inzerát „**První Moravsko-Hranické továrny na vodovody a pumpy. Ant. Kunz v Moravských Hranicích.**“ Jsou zde kresby čerpadel s větrnými motory, hydraulických trkačů i laciných železných, ručních pump ke studni. Inzerát je doplněn texty dvou pochvalných dopisů zákazníků. Je to zajímavý doklad doby před asi sedmdesáti lety.

Také další inzerát na přebalu „**Původní prací stroj IDEAL — model 1905 — je nepřekonatelný**“ se týká s největší pravděpodobností hranické firmy, i když to zde není výslovně uvedeno. Prací stroje a ždímadla zn. IDEAL vyráběla v roce 1905 v Hranicích „První česká speciální továrna pracích strojů a přístrojů RAK & HOBZA“ v Čaputově ulici. V roce 1905 jich bylo podle soudobé literatury vyrobeno 2.500 kusů.

PUBLIKACE

prom. hist. M. Jaškové, univ. prof. PhDr. L. Hosáka a PhDr. B. Indry

DĚJINY MĚSTA HRANIC (I. díl)

je možno zakoupit na městském národním výboru, odbor školství a kultury, nebo v kanceláři Cestovní informační služby ve Svatoplukově ulici.

VZPOMÍNÁME AK. SOCHAŘE VLADIMÍRA NAVRÁTILA

17. ledna 1975 zemřel v Olomouci náhle ve věku necelých 68 let **zasloužilý umělec, akad. sochař Vladimír Navrátil**, profesor katedry výtvarné výchovy Univerzity Palackého v Olomouci.

Vladimír Navrátil je autorem mnoha monumentálních plastik, zdobících naše města. Pro Olomouc vytvořil pomník B. Němcové, v Hodslavicích stojí jeho Fr. Palacký, náhrobek Petra Bezruče v Opavě zdobí jeho plastika slezského děvčátka, oběti nacismu připomíná jeho Zákřovský žalov, výrazná je bysta přerovského rodáka Fr. Raše, vůdce vzpoury v Boce Kotorské.

Pro hranice vytvořil tři díla: Na hřbitově najdeme bystu hranického lékaře, moravského národního buditele Josefa Heřmana Agapita Gallaše z roku 1946, v ulici Československé armády poutá pozornost monumentální pomník Družby československých a sovětských dělostřelců, odhalený 8. května 1955 v den desátého výročí osvobození Hranic Sovětskou armádou. Pro město Hranice vytvořil Vladimír Navrátil ještě také model sousoší PRÁCE, které mělo být umístěno v sadech Z. Nejedlého. K realizaci tohoto díla však nedošlo.

Životní dílo zasl. umělce Vladimíra Navrátila, vycházející ze života, charakteristické svým realismem a humanitou, tvoří dnes neodmyslitelnou součást českého moderního výtvarného umění.

HUDEBNÍ SKLADATEL ZDENĚK BLAŽEK HRANICKÝM DĚTEM

Na jaře letošního roku se dožívá sedmdesáti let hudební skladatel dr. Zdeněk Blažek, zasloužilý umělec, dlouholetý ředitel konzervatoře, potom profesor Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Dr. Zdeněk Blažek se v lednu 1975 už po deváté léčil v lázních Teplicích nad Bečvou. Za těchto pobytů pracoval i na svých skladbách. Před pět lety navázal spolupráci s lidovou školou umění v Hranicích, která k jeho životnímu jubileu uspořádala 21. ledna 1975 hudební besídku. Na programu byly výhradně skladby Zdeňka Blažka pro děti.

Na zahájení přednesl dětský pěvecký sbor lidové školy umění v Hranicích za řízení učitelky Marie Hradilové řadu písní na texty lidové poezie a na slova básníků Fr. Hrubína a Jana Čarka. Byly mezi nimi i tři písně: Studánka, Noty a Modré zvonky na slova Fr. Hrubína a Jana Čarka, které skladatel věnoval přímo dětem z oddělení předhudební výchovy lidové školy umění v Hranicích. Děti zpívaly s velkou chutí, se zaujetím a soustředěně.

V další části programu přednesli žáci ze třídy učitelky Marie Hradilové drobné klavírní skladby Zdeňka Blažka. Z těchto skladeb Ukolébavky, které zahrály čtyřručně J. Kavanová a I. Vaculová, a Toccatina v podání Z. Kopřivy měly v Hranicích premiéru. Poprvé zazněla také Tichá píseň pro lesní roh v podání Karla Hnilici. Z klavíristů podala mimořádný výkon Elen Šoborová ze 3. třídy a absolventka II. cyklu Monika Koďoušková.

V závěrečném oddílu vystoupil čtyřicetičlenný dětský sbor SLUNÍČKO z Potštátu za řízení vedoucí pobočky lidové školy umění učitelky Ireny Krškové. Potštátské děti zazpívaly šest sborových písní z cyklu Zdeňka Blažka „Z dětského světa“, představily se jako vospělé, velmi dobře vedené těleso. Celý program uváděla prof. Hawigerová.

Na závěr přítomný skladatel Zdeněk Blažek poděkoval ředitelství školy za uspořádání besídky, všem pedagogickým pracovnícům za vzorné uvedení skladeb. S radostí konstatoval, že se setkal s pěknými výkony, technicky vytríbenými, a blaho-přál škole k výsledkům práce. Dětem, které mu odevzdaly kytičku karafiátů, slíbil, že bude pro ně dále tvořit takové skladby, aby se jim líbily.

Besídka byla pěkným a úspěšným příkladem spolupráce školy se známým a oblíbeným skladatelem.

LJ

HRANICKÁ ATLETIKA V NASTÁVAJÍCÍ SEZÓNĚ ROKU 1975

Je vlastně začátek sezóny, ale jaro se blíží a hraničtí atleti jsou v přípravě na atletickou sezónu, která bude asi nejbohatší v historii hranické atletiky. Oddíl LA TJ Sigma Hranice pořádá v r. 1975 tyto hlavní akce:

- 6. dubna VIII. ročník Běhu vítězství (sady Zd. Nejedlého a trať 20 km do Týna nad Bečvou a zpět lesními cestami)
- 13. dubna Běh Mladé fronty
- 20. dubna Spartakiádní pohár pro dorost a dospělé
- 6. května I. kolo krajského přeboru žactva
- 7. května okresní přebor na dráze pro dorost a dospělé
- 14. června II. kolo krajského přeboru družstev mužů
- 24. září II. kolo krajského poháru dorostenek

Všechny tyto akce proběhnou na stadionu TJ Sigma Hranice.

28. září pořádá jubilejní 20. ročník chodeckého závodu „Moravskou branou“ v Sa-
dech Zd. Nejedlého, který bude letos pořádán jako krajský přebor v chůzi a kvali-
fikační závod o postup do atletické ligy.

Družstvo mužů bude v letošním roce bojovat v krajském přeboru, kde bude mít
za soupeře družstva atletů TJ Frýdek-Místek, TJ Kmrov, TJ Nový Jičín a TJ Spartak
Přerov, kteří po reorganizaci nesestoupili a zůstávají v krajském přeboru.

Družstvo žáků bude soutěžit v krajském přeboru — skupina C, kde budou druž-
stva TJ Valašské Meziříčí, TJ Nový Jičín, TJ Spartak Lipník n. B., TJ Tatra Kopřiv-
nice a TJ Rožnov.

Zatím se příprava na atletickou sezónu provádí v tělocvičně a přírodě, ale od
poloviny března předpokládáme, že začnou tréninky na stadióně. Hraničtí atleti
doufají, že letošní sezóna bude opět alespoň tak úspěšná jako v minulém roce.

F. P.

TJ SIGMA HRANICE V ROCE 1974

TJ SIGMA Hranice zaznamenala v roce 1974 potěšitelný vzrůst členské základny,
jak uvádí tato tabulka:

Členové	1973		1974	
	skutečnost	plán	skutečnost	
muži	402	410	512	
ženy	312	320	328	
dorostenci	179	180	135	
dorostenky	62	70	61	
žáci	193	220	205	
žačky	232	250	215	
celkový počet členů	1.380	1.450	1.456	
trenéři a cvičitelé	111	158	122	
rozhodčí	58	72	52	

Z uvedených statistik je zřejmé, že vzrostl značně počet dospělých členů, ale
nebyl zdaleka splněn nábor mládeže.

V činnosti bylo 15 oddílů a odborů:

Základní rekreační tělesná výchova — ZRTV s 522 členy, turistika se 187 členy,
lehká atletika s 64 členy, cyklistika s 16 členy, horolezectví s 34 členy, jezdectví
s 40 členy, jóga s 23 členy, kanoistika s 58 členy, kopaná s 215 členy, košíková s 28
členy, kulturistika s 31 členy, kuželky s 66 členy, lyžování s 59 členy, odbíjená se
125 členy, stolní tenis s 53 členy.

Nepodařilo se ustavit oddíl plavání, protože jsme neměli ani organizační, ani tre-
nérské kádry. Ze stejných důvodů a pro špatné přírodní podmínky k udržování
přírodního kluziště byl zrušen oddíl ledního hokeje. Nově byl ustaven oddíl stol-
ního tenisu, který díky dobrému prostředí v hale OU SIGMA zaznamenal po krátké
činnosti velmi pěkné výsledky.

V masové tělesné výchově byly provedeny dvě větší akce: 30. března se konalo
zahájení 100 jarních kilometrů na Potštátě za účasti 1.312 turistů z celého okresu
a 31. srpna „Hranická tělovýchova SNP“ s plněním odznaku zdatnosti s málo uspo-
kojivou účastí. Ve spolupráci s Městským domem pionýrů a mládeže se provádí
výcvik ve stolním tenisu a pracují pionýrské oddíly v turistickém odboru a v oddíle
kanoistiky. Družstvo mladých v oddíle horolezectví je jako v jediném oddíle v kraji.

Těžiště práce TJ SIGMA je ve výkonnostním sportu. Kladně můžeme hodnotit
úspěchy mužů v odbíjené, kteří se umístili v krajském přeboru na třetím místě.
Potěšila i zlepšená práce atletického oddílu, jehož družstvo mužů postoupilo do
krajské soutěže. V kopané prozatím nejlepší výsledky má B družstvo mužů a A
družstvo dorostu. Obě družstva skončila ve svých skupinách na podzim na prvním
místě a jistě budou usilovat o postup do vyšší třídy. Tyto úspěchy zastihuje poslední
místo A družstva mužů v krajském přeboru. Čtvrté místo si vybojovala turistická
hlídka žaček v celostátním přeboru závodů turistické zdatnosti mládeže. Tělový-
chovná akademie, šibřinky odboru ZRTV a současný nácvik prostných na Česko-
slovenskou spartakiádu mají nemalou zásluhu na rozvoji tělovýchovné činnosti
v Hranicích, i když činnost odboru ZRTV byla vážně narušena požárem sokolovny.
V odboru ZRTV záslužnou masovou práci provádí kolektiv žen.

Špičkový sport se v TJ SIGMA zatím neuplatnil v žádném odvětví, protože se ne-
podařilo soustředit zájem i pomoc všech vedoucích činitelů v Hranicích pro zlep-
šení kádrových, organizačních a hlavně materiálních podmínek.

Na úseku politickovýchovné práce byla pozornost soustředěna k socialistické
soutěži o titul „Vzorný oddíl ČSTV“. O tento titul soutěží oddíly a odbory odbíjené,
ZRTV, kuželky, jezdectví, stolní tenis, nositelem II. stupně je oddíl atletický, titul
I. stupně obhájuje odbor turistiky a oddíl horolezecký.

V rámci oslav 30. výročí SNP bylo provedeno několik významných sportovních
akcí: tělovýchovná akademie, plnění odznaku zdatnosti, ohňové poselství k Česko-
slovenské spartakiádě, chodecký závod Moravskou branou aj.

Při údržbě tělovýchovných zařízení odpracovali členové v roce 1974 celkem 7.686
brigádnických hodin.

Za kladné výsledky děkujeme početnému aktivu dobrých funkcionářů, kteří obě-
lavostí a zkušeností rozvíjejí tělovýchovnou činnost v našem městě. Rok 1974 sice
nepřinesl nějakou převratnou změnu v naší činnosti, ale lze říci, že jsme postou-
pili ve své práci o stupeň výše za vydatné pomoci našeho mateřského podniku
SIGMA Hranice. Největší brzdou našeho úsilí v roce 1974 se stala vyhořelá soko-
lovna, s jejíž rekonstrukcí budeme zápasit i v roce 1975. A tady bychom si přáli
opravdového zájmu i ostatních podniků a organizací ve městě a doufáme, že jako
doposud i v budoucnu pomůže MěstNV v Hranicích.

V roce 1975 nás čekají ještě tyto další úkoly: prohloubit politickovýchovnou
práci, zvýšit počet trenérů, cvičitelů a rozhodčích, vyjasnit otázky masového, vý-
konnostního a vrcholového sportu v Hranicích, věnovat soustavnou a cílevědomou
peči práci s mládeží a pracujícími. Vyvrcholením oslav 30. výročí osvobození naší
vlasti Sovětskou armádou se stane okrsková spartakiáda v Hranicích, po níž naši
cvičenci vystoupí na okresní spartakiádě v Přerově a na Československé sparta-
kiádě v Praze.

B. Hons

SAUNA TJ SIGMA HRANICE

SAUNA TJ SIGMA v budově svobodáren n. p. SIGMA ve Vrchlického ulici je otevřena vždy od 14 do 20 hodin ve středu a v pátek pro muže, a v úterý a ve čtvrtek pro ženy.

Jednotné vstupné činí 8 Kčs, pro studenty, vojáky a důchodce 5 Kčs, permanentní vstupenka na deset návštěv stojí 50 Kčs.

V roce 1974 navštívilo saunu celkem 4.918 osob, z toho bylo 1.175 osob se vstupným 8 Kčs, 2.123 osob se vstupným 5 Kčs a 162 návštěvníků využilo permanentní vstupenky. Sauny využívá více mužská mládež. Mezi nejlepší propagátory této moderní hygienické očišty patří studenti střední lesnické technické školy.

Denně navštíví saunu průměrně třicet osob, to znamená, že nynější provozní doba je využita jen asi z poloviny. Z toho vyplývá, že ještě mnohem více občanů z Hranic by mohlo využít blahodárné účinky saunování.

SAZKA — SPORTKA — MATES

Tělovýchovnou činnost v Hranicích podporuje nemalou měrou již šest let sběrna sázek TJ SIGMA Hranice na Gottwaldově náměstí. V roce 1974 bylo ve sběrně vsazeno 1.510.715 Kčs a tyto sázky přinesly sázejícím 8.757 výher s částkou 799.105 korun. Nejvyšší výhra v roce 1974 činila 35.165 Kčs a prémie 60.000 Kčs.

Od otevření sběrný v roce 1968 bylo vsazeno už 7.917.946 Kčs a ve 45.822 výhrách vyplaceno sázejícím 3.912.065 Kčs, z toho tři prémie po 60.000 Kčs a dvě auta.

Pracovnice sběrný docházejí pravidelně do podniků s větším počtem zaměstnanců, aby pracující mohli uzavřít pravidelnou sázku bez velké časové ztráty. Tak lze uzavřít sázku v mimopracovní době ve středu v závodě SIGMA I., v nemocnici a v Hranické cementárně, ve čtvrtek v Jasle a v SIGMĚ II. BH

ZPRÁVY Z JKP

U příležitosti 30. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou připravuje Jednotný klub pracujících spolu s MěstV SSM a ZO SSM Sigma zábavný soutěžní pořad nazvaný VÍŠ—ZNÁŠ—UMÍŠ. Tento soutěžní večer se uskuteční 23. dubna t. r. a utkají se v něm soutěžní družstva největších hranických závodů, podniků, institucí a škol. Soutěžní otázky a úkoly budou zaměřeny na historické, zeměpisné a kulturní znalosti v souvislosti s osvobozením naší vlasti Sovětskou armádou.

Zábavnou část večera vyplní soubory JKP a jejich hosté.

Při Jednotném klubu pracujících zahájil úspěšně činnost nový hudební soubor STUDIO HRANICE. Uměleckým vedoucím souboru je s. Vítězslav Tugendlieb, organizačním vedoucím s. Jaroslav Jiříček. Prvním a výrazným úspěchem tohoto souboru byla účast na krajské přehlídce ZUČ v Ostravě, kde se umístil na II. místě. Soubor se věnuje interpretaci tradičního jazzu, ale věnuje se i interpretaci populární taneční hudby na různých společenských akcích.

V budově „TUNEL“ se v současné době provádějí dokončovací práce na rekonstrukci loutkové scény. Naši nejmenší diváci se mohou těšit, že od září t. r. budou moci opět navštěvovat pravidelná představení loutkářského souboru JKP „Rolnička“.

Velký dechový orchestr JKP má pro letošní jubilejní rok bohatý program. Představí se nejen občanům našeho města, ale i milovníkům dobré dechové hudby v jiných místech. Organizačně připraví a sám se zúčastní V. ročníku festivalu dechových hudeb O ZLATOU TRUMPETU n. p. SIGMA, který se bude konat v Hranicích v červnu t. r. Dechový orchestr se zúčastní krajské soutěže v Ostravě a bude reprezentovat n. p. Sigma Hranice na oslavách VHJ v Olomouci ve dnech 13.—15. června tohoto roku.

Dechová sedmička POBEČVANKA řízená s. Janem Kujalem bude v dubnu t. r. opět natáčet pro Čs. televizi. Bude to zábavný pořad HRAJEME PRO VÁS a bude věnován brigádám socialistické práce n. p. Granitol v Moravském Berouně. Se souborem bude účinkovat Bronislav Ludmila tentokrát nejen jako zpěvák, ale i jako konferenciér.

Náš Jednotný klub pracujících byl vybrán Ústřední radou odborů mezi 45 Závodními kluby a Domy kultury ROH k natáčení známého pořadu NEDELE V KLUBU. Pro naše zařízení je to patřičné ocenění činnosti nadřízenými orgány.

Fotokroužek JKP je kolektivem s dlouholetou tradicí a má na svém kontě řadu úspěchů za 16 let své činnosti. Pro letošní jubilejní rok si dal do svého závazku pořizovat fotodokumentaci ze všech významných politickokulturních akcí ve městě. Všechny zájemce o amatérskou fotografii upozorňujeme, že se mohou stát členy fotokroužku JKP. Přihlaste se v kanceláři JKP!

Taneční kursy Jednotného klubu pracujících, které se konaly na podzim loňského roku navštěvovalo 270 mladých lidí. Pod vedením manželů Koplíkových z Přerova se naučily všechny standardní i moderní tance a byli seznámeni se základy společenského chování. Nejlepší páry z absolventů těchto tanečních krusů reprezentovali JKP na okresní soutěži ve společenském tanci, která se konala v Přerově dne 25. ledna t. r. Na prvních třech místech se umístili právě naše taneční dvojice.

1. místo — Danuše Kolovratová a Zbyněk Vařeka
2. místo — Věra Tyrálíková a Zbyněk Ingr
3. místo — Irena Ripperová a Jiří Hanuška

Jmenovaní postoupili do krajského kola této soutěže a my jim k tomuto úspěchu blahopřejeme.

PROGRAMY JKP

- Sobota 8. 8.
sál JKP
19.30 hod. Koncert populárního zpěváka
JOSEFA LAUFERA
- Pondělí 10. 3.
sál JKP
19.30 hod. Módní přehlídka TEPNA NÁCHOD
MÓDA POD LÚPOU SHERLOCKA HOLMESE
- Čtvrtek 17. 3.
sál JKP
19.30 hod. Divadelní představení v předplatném
M. Gyárfás: PANNY V OBLACÍCH
Uvádí Těšínské divadlo
- Úterý 25. 3.
sál JKP
19.30 hod. Beseda pro mládež i veřejnost
PRONÁSLEDOVÁNÍ ILEGALNÍCH PRACOVNÍKŮ ZA VÁLKY
Hovoří s. Ant. Nezhyba

Termín divadelního představení pro děti oznámíme dětem, které mají předplatné, dopisem.

POŘADY KLUBU DŮCHODCŮ V BŘEZNU 1975

Začátek všech pořadů v 15 hodin.

- Čtvrtek 6.3.:** BESEDA K MEZINÁRODNÍMU DNI ŽEN
Účinkují děti mateřské školy, žactvo zvláštní školy, devítiletých škol I. a III., studijního gymnázia a Lidové školy umění. Velký sál JKP. Začátek v 15 hodin.
- Středa 12. 3.:** KAREL ČAPEK
O charakteristických ukázkách z jeho děl pojedná ředitelka městské lidové školy Jitka Jesenská. Klubovna, Náspy. Začátek v 15 hodin.
- Čtvrtek 13. 3.:** Filmová beseda: NAŠE BLÁZNIVÁ RODINA,
česká filmová veselohra. Klubovna, Náspy.
- Středa 19. 3.:** Pomníky a sochy J. A. Komenského na Moravě.
Hovoří promovaní historici Marcela Kleckerová a Frant. Hýbl, pracovníci Vlastivědného ústavu v Přerově. Klubovna, Náspy.
- Neděle 23. 3.:** ZÁJEZD DO DIVADLA PRACUJÍCÍCH V GOTTWALDOVĚ
J. K. Tyl: STRAKONICKÝ DUDÁK
Odjezd ráno v 8.20 hodin od hotelu Brno.
- Středa 26. 3.:** Í R Á K
Ze své cesty i pobytu vypráví s. ing. Vladimír Vondra. Klubovna, Náspy.

Peregrin Pešl

U Bílého kamene

*Park v slunci se koupá, zpívají ptáci,
že všechno chce kvést, že jaro se vrací.
Nad parkem blízký láká tě les.
K Bílému kameni zajdu si dnes.*

*Pod Bílým kamenem v doubravě svěží
omšelé balvany u cesty leží.
Sasanky, dymnivky kvetou tu již,
nad suché listí derou se výš.*

*Na stromech, křovinách všude v háji
pupeny mladé se nalévají.
Když tudy cestičkou vzhůru jdu,
sám v srdci cítím obrodu.*

*Na skále stojím v borovic stínu,
divám se dolů na krajinu,
očima hledím rodiště své.
Jak krásný jsi, můj domove!*

Vážení čtenáři,

v poslední době se v našem Zpravodaji vinou tiskárny vyskytla řada chyb, které místy zkreslily smysl textu. Prosíme, abyste si laskavě opravili alespoň tyto nejzávažnější nedostatky:

Zpravodaj z ledna 1975:

V článku „Klement Gottwald v Hranicích před 60 lety“ v odstavci čtvrtém má věta znít: „Jeho **cesta** vedla nejdříve do Lipníka nad Bečvou“.

V článku „Kresby malíře-karikaturisty Jaroslava Popa ve světě“ první věta posledního odstavce na stránce 7. má správně znít: „V lednu **letošního** roku se malíř-karikaturista Jaroslav POP dožívá významného životního jubilea 55 let.“

Zpravodaj z února 1975

Ve stati „Před třiceti lety v Hranicích...“ poslední věta třetího odstavce na str. 6 má znít: „V těchto místech se však sovětský **útok** na houževnaté německé **obraně** zastavil.“

V básni P. Pešla „Gallašův domek“ na stránce 11 v třetím odstavci má třetí verš správně znít: „Ty **detaily** všechny mám v paměti vryté“ a v prvním verši šestého odstavce má být: „Mně jeho domek je **zvláště** milý,“...

Děkujeme za pochopení.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Odpovědný redaktor: Eva Horáková, členové red. rady: prof. Ludvík Novotný,
Zdeňka Kosová, Oldřich Lukeš, reg. čís. RM 49. — Cena 1 Kčs. — Změna pořadí
uvedených v kulturním kalendáři vyhrazena. — Kulturní kalendář města Hranic
vydává JKP Hranice. — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc,
závod 11, třída Lidových milicí 3.